

INTRODUCCIÓ

Lluís Alpera

“ I HA POETES QUE RECORREN UN LLARG CAMÍ en solitari i que pateixen una doble soledat: la soledat que ells mateixos han triat i la pràctica indiferència o marginació que reben al llarg de la seua vida per part de la resta del gremi. Hi ha poetes que passen tota la vida reclosos a la seua ciutat, a la seua comarca, menyspreant la temptació de les grans ciutats culturals —Barcelona, València— per tal de cercar la promoció. Pense ara en poetes com Jordi Pere Cerdà, Guillem Viladot, Marià Villangómez, Martí i Pol, que han arribat a gaudir d'un clar reconeixement literari. Molt em tem que el nostre poeta alcoià, Joan Valls, podria haver estat ben bé una de les excepcions en aquest concert tan estrany i voluptuós dels reconeixements literaris”.

Han transcorregut ja uns dotze anys des que, arran de la mort del poeta alcoià, subscribíem aquestes paraules amb la convicció que algun dia hom assumirà la publicació urgent de l'obra completa de Joan Valls i Jordà. Perquè la veritat és que més enllà dels diversos reconeixements per part d'institucions públiques i privades que li han pogut fer a l'escriptor alcoià després del seu traspàs —*Estudis i semblances entorn a Joan Valls*, *Imatge de Joan Valls*, *La poesia de Joan Valls*, l'edició pòstuma del seu darrer poemari, *La rosa quotidiana*, antologies poètiques, articles esparsos a l'*Avui*, *Revista de Catalunya*, *Els Marges*—, ningú no ha volgut posar en marxa l'esmentada publicació de l'obra completa, única via de donar a conèixer a les noves promocions el llegat cultural del gran escriptor alcoià.

La veritat és que les insistents peticions que els intel·lectuals valencians han fet en aquest sentit no han donat encara el seu fruit. Les institucions

públiques amb una major responsabilitat com ara la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana, la Diputació d'Alacant i, com no, l'Ajuntament d'Alcoi, no han assumit encara la responsabilitat de no demorar per més temps la imprescindible publicació de l'obra completa. Potser el principal entrebanc siga la seua considerable producció lírica, sobretot pel que es refereix als vint-i-dos poemaris escrits en la nostra llengua, a més d'altres vuit escrits en castellà. És cert que la Diputació d'Alacant va publicar l'any 1981, sota el títol d'*Obra Poètica* catorze dels seus poemaris en català. Ara bé, aquesta recopilació no esdevé de bon tros la seua obra poètica en català, car li manquen vuit poemaris més, i a més tampoc no la podem trobar al mercat atés que fou concebuda com un producte de regal, fora de qualsevol vessant comercial. El fet és que l'actual Diputació d'Alacant sembla sentir-se deslliurada de qualsevol compromís amb l'escriptor alcoià per allò que ja figura el seu nom entre les obres publicades per l'antiga Diputació franquista. Cosa que sembla subscriure així mateix l'Institut "Juan Gil-Albert", que sí que va publicar l'obra completa de l'*altre* alcoià insigne. És que el fet d'haver estat Joan Valls i Jordà un autor bilingüe l'exclou de la justa i necessària vindicació de publicar-li l'obra completa?

Per la seua banda, l'Ajuntament d'Alcoi ha donat mostres inequívokes de la voluntat de reconeixement des de l'època de la dictadura amb l'anomenament de fill predilecte de la Ciutat, amb el fet de posar-li el nom d'un carrer i de sufragar-li un bust per tal de mantenir-lo en el record dels alcoians. Tot plegat ben just i bonic. Però insuficient tractant-se d'un escriptor l'obra del qual es troba ben dispersa i, de vegades, introbable. Si com deiem abans, l'obra completa d'un altre conciutadà seu, Juan Gil-Albert, ha estat publicada, per què la seua ciutat no soluciona d'una vegada aquest greuge comparatiu? No voldríem deixar d'esmentar ara i ací que l'Ajuntament d'Alcoi va rebre l'any 1991 una proposta per part de l'editorial Columna de Barcelona per publicar els vint-i-dos poemaris en català dins una de les seues pretigioses col·leccions. Dissortadament per a nosaltres, aquell Ajuntament va rebutjar-ne la coedició.

De fet un projecte d'obra completa de Joan Valls comprendria possiblement tres volums:

- a) Poesia en català: 22 poemaris.
- b) Poesia en castellà: 8 poemaris
- c) Obres dramàtiques representades: 17 sainets

Arribats a aquest punt ens tornem a demanar quants anys haurem d'esperar a veure publicada l'obra completa de Joan Valls i Jordà? Per què institucions públiques i particulars ens priven d'un llegat cultural tan ric i

insòlit com ara la contribució del gran poeta i dramaturg alcoià? És que no hi ha un sol patrici valencià que acabe amb aquesta injustícia?

Com que als estudiosos i devots de la figura literària i cívica de Joan Valls tan sols ens queda la consciència de rememorar de tant en tant la seua obra, reivindicant-la d'una manera lúcida i crítica, aprofitem de nou l'avinentesa que ens ofereix *L'Aiguadolç. Revista de Literatura* per publicar algunes de les nostres reflexions i estudis entorn a la seua producció, mentre mantenim la il·lusió de veure a la fi l'edició de l'obra completa.

* * *

En la present Miscel·lània Joan Valls participen de nou alguns noms que ja ho havien fet en altres homenatges. D'altres, més joves, presenten col·laboracions punyents i innovadores dins els estudis de la lírica vallesiana, cosa que certifica l'interès i la qualitat de la seua obra amb el pas del temps. Com en una ocasió anterior, hem dividit els treballs en dos grans seccions: 1. Estudis i reflexions i 2. Testimoniatsges.

Dins la primera, la més valuosa en l'aspecte crític, hem sistematitzat les aportacions segons un cert ordre cronològic dins la trajectòria poètica de Joan Valls. La secció és encetada per dos articles que pretenen una mena de balanç sobre la influència del poeta alcoià damunt la literatura catalana i del context valencià de la postguerra, el primer a càrrec de Rodríguez-Bernabeu, i un segon de J. Ballester, tots dos especialistes vallesians, que fan diverses reflexions i revisions del tema. A continuació apareixen aspectes ben interessants i gens tractats com la poesia de combat de J. Valls a càrrec d'A. Miró i dels inicis literaris del poeta alcoià, a càrrec de V. Valls. L'article de Miró és revelador pel que fa a l'ardor guerrer que manifesta el jove poeta amb els versos dins *Humanidad* i *Joven Guardia*, amb curiosos poemes surrealistes i un tant hermètics, aliens al conflicte bèl·lic i als seus ideals. Aquestes col·laboracions li van suposar a J. Valls l'alt preu de deu mesos de presó en acabar la guerra civil. Quant als inicis literaris del poeta d'Alcoi, V. Valls incideix de nou en la influència que Josep Carbonell, l'autor de *Tendrers*, va exercir damunt el primer poemari de J. Valls en català: *La cançó de Mariola*, tant des del punt de vista estilístic com gramatical.

Així mateix, altres aspectes poc tractats per la crítica com ara la poesia de certamen al País Valencià durant la postguerra en què va participar activament Joan Valls i que va tenir un ampli ressò literari i social a partir dels anys 50, és estudiada meticulosament per M. Garcia Grau, i les poesies circumstancials de Valls dins la revista *Foc i flama* de Gandia són analitzades d'una manera breu i incisiva per T. Llopis.

The last but not the least, com acostumava a dir l'amic Aracil, apareixen dos sòlids articles pràcticament monogràfics amb força ambició crítica: el primer, "Apunts d'epistemologia vallesiana", d'A. Montesinos ens presenta un J. Valls "cartesià", existencial i fidel fins a la fi als postulats que ja oferia des del seu poemari *Presoner de l'ombra* de l'any 1955. El segon, un monogràfic entorn al poemari *Les hores vives*, de l'any 1978, a càrrec de M. Rodríguez Castelló, on ens demostra com aqueix títol és una obra crucial dins la trajectòria lírica de Valls, tant pel desenvolupament en termes temàtics i expressius de la seua obra anterior com per la incursió en camins que hom desplegarà posteriorment fins al llibre pòstum *La rosa quotidiana* (1991).

La segona part de la Miscel·lània es troba formada per quatre col·laboracions a càrrec d'alguns dels seus conciutadans més pròxims: Botella, Bañó, Mestre i Ferrando, amb diversos aspectes que evidencien diferents testimoniatges.